

provinsje fryslân
provincie fryslân

Leden Vaste Kamercommissie van I&M

Werkbezoek Fryslân en Ameland

16 en 17 september 2011

Inhoudsopgave

Voorwoord

Programma

Deelnemers

Praktische informatie

Onderwerpen

- 1 Afsluitdijk
- 2 Deltaprogramma IJsselmeergebied
- 3 Ontwikkelingen in het Waddengebied
  - 3.1 Fries vaarwegbeheer
  - 3.2 Dijkkringen
  - 3.3 Project Cradle to Cradle Islands
  - 3.4 De Feugelpôle

Notities

Geachte leden van de vaste Kamercommissie I&M,

Hierbij wil ik u van harte uitnodigen voor het tweedaagse bezoek aan de provincie Fryslân. In overleg met u is een programma tot stand gekomen rond de thema's Afsluitdijk, Deltaprogramma IJsselmeergebied, Duurzaamheid, Natuurlijke klimaatbuffers en Dijkringen.

Per programmaonderdeel zal het thema worden ingeleid, waarna een gesprek met betrokkenen uit het werkveld zal plaatsvinden om het thema te verdiepen.

In dit programmaboekje treft u het programma aan en een korte inleiding per programmaonderdeel.

We kijken uit naar uw komst, graag tot 16 september 2011.

Hoogachtend,
Tineke Schokker-Strampel

Programma

Vrijdag 16 september 2011

- 10.00 – 10.15 Aankomst Commissieleden op eigen gelegenheid op het tijdelijke provinciehuis
- 10.15 – 10.30 Ontvangst en welkom door gedeputeerde Tineke Schokker en toelichting op het programma door Oeds Bijlsma, directeur Beleid en Programma's
- 10.40 Transfer per bus naar Makkum
- 11.30 – 16.00 Presentatie en gesprekken aan boord van de Regina Andrea**
Het programma wordt tot 16 uur verzorgd op de boot
- 11.30 – 13.15 Afsluitdijk**
- 11.30 – 11.50 Presentatie regionale ambities Afsluitdijk en bezichtiging Breezanddijk
- 11.50 – 12.50 Ronde tafelgesprek
- 12.50 – 13.15 Bezichtiging Breezanddijk en uitleg Blue Energy
- 13.15 – 13.45 Lunch (aan boord)

- 13.45 – 15.30 Deltaprogramma IJsselmeergebied**
- 13.45 – 14.45 Presentatie + ronde tafelgesprek Deltaprogramma Friese IJsselmeerkust
- 14.45 – 15.30 Presentatie + ronde tafelgesprek Building with Nature
- 15.30 – 16.00 Persmoment
- 16.00 – 17.00 Transfer per bus van Makkum naar Holwerd
Overbrengen bagage van bus naar boot
- 17.30 – 20.00 Ontwikkelingen in het Waddengebied**
- 17.30 – 18.15 Afvaart Ameland
aan boord presentatie Vaargeulen met een hapje en een drankje
- 18.15 Transfer naar Westcordhotel Noordsee in Nes te Ameland
Inchecken
- 19.15 – 19.30 Officiële ontvangst door de heer De Hoop, burgemeester van Ameland
- 19.30 – 20.00 Presentatie + gesprek Dijkringen
- 20.00 – 22.00 Diner
- 22.00 Afsluitende borrel / nazit

Zaterdag 17 september

07.00 – 08.15 Ontbijt en uitchecken

08.30 – 13.45 Vervolg ontwikkelingen in het Waddengebied

08.30 – 11.30 Cradle2Cradle Islands

08.30 – 08.45 Ontvangst gasten en introductie door Joop de Jong,
directeur Natuurcentrum

08.45 – 09.45 Inleidingen

- Cradle to Cradle Islands, Hans van Meerendonk,
Provincie Fryslân
- Innovatieve waterprojecten, Heleen Sombekke, Wetsus
- Eternal Holiday House (duurzaam en zelfvoorzienend
vakantiehuis), Eri Salome, Vitens
- Duurzame Energie & Mobiliteit op de Wadden,
Prof. Dr. Han Brezet, TU Delft

09.45 – 10.15 Gesprek naar aanleidingen van de inleidingen

10.15 – 10.30 Pauze

10.30 – 11.30 Bezichtiging proefprojecten, zoals Vrachtfiets, picknickset,
Biogas Bus, Beach Activity Center, Duurzaam Ameland,
Natuurcentrum en gesprekken / discussie met initiatief-
nemers van deze projecten.

11.30 – 12.00 Persmoment

12.00 – 13.45 Vervoer naar de zuidwestpunt van Ameland voor een
presentatie en gesprek over Natuurlijke klimaatbuffers en
bezichtiging van de Feugelpôle

Lunchpakket voor onderweg

-
- 13.45 – 14.00 Afsluiting door gedeputeerde Tineke Schokker en vertrek naar de boot
- 14.30 – 15.15 Afvaart Holwerd
- 15.30 – 16.30 Transfer met bus van Holwerd naar Leeuwarden
- 16.30 Aankomst provinciehuis in Leeuwarden (via NS station naar parkeerplaats provincie)

Deelnemers

Deelnemers Tweede kamer

Leden Tweede Kamer

- Voorzitter Janneke Snijder (VVD)
- Anne-Wil Lucas (VVD)
- Johan Houwers (VVD)
- Jacques Monasch (PvdA)
- Lutz Jacobi (PvdA)
- Michiel Holtackers (CDA)
- Stientje van Veldhoven (D66)
- Liesbeth van Tongeren (GL)
- Ineke van Gent (GL)
- Esmé Wiegman-van Meppelen Scheppink (CU)
- Sander de Rouwe (CDA)

Fractiemedewerkers

- Amarins Komduur (PvdA)
- Ilona Rodenburg (CDA)
- Jan Wouter Langenberg/Edo Haveman (D66)
- Niels van den Berge (GL)

Commissieondersteuning

- Ivo Sneepe (griffier)
- Astrid de Neyn-Hoogwerff (Adjunct-)Griffier

Voorlichting Tweede Kamer

- Leon van Schie/Samira Kleijn

Deelnemers Provincie Fryslân

Aanwezig gedurende gehele programma

- Tineke Schokker, gedeputeerde
- Henk Postma, SNN
- Oeds Bijlsma, directeur provincie Fryslân
- Thomas Ietswaart, afdelingshoofd Water
- Marco Kok, bestuursadviseur mw. Schokker
- Elze Klinkhammer, dagvoorzitter
- Pers 1, pers 2, pers 3, 3 uitgenodigd
- Laura Fokkema, beleidsmedewerker water
- Vertegenwoordiger Waddenvereniging

Aanwezig dag 2 (en avondprogramma dag 1)

- Dhr. De Hoop, burgemeester Ameland

Afsluitdijk

- Jan Doornbos, projectleider Afsluitdijk, provincie Fryslân
- Frans Arkema, kwartiermaker duurzaamheidscentrum
- Pieter Bergmeijer, projectleider, Energy Valley
- P. Hack, Redstack directeur, Blue Energy
- Jan Ybema, regiomanager HISWA
- Dhr. Offinga, wethouder gemeente Sudwest Fryslân
- Erik van Slobbe, Centre for Water and Climate(WUR)(Building with nature)
- afvaardiging ANWB en natuurorganisaties
- Dhr. Apotheker, burgemeester Sudwest Fryslân

- Mevr Van Kampen, burgemeester Wieringen
- Mevr. Le Roy, wethouder Harlingen
- Afvaardiging Wetsus
- Afvaardiging camping Breezanddijk
- Yolande van der Meulen, projectdirecteur Rijkswaterstaat
- Flos Fleischer, directeur VBIJ
- Afvaardiging Waddenvereniging

Deltaprogramma IJsselmeer en Building with Nature

- Henk de Vries, adjunct directeur It Fryske Gea
- Peet Sterkenburgh, regiomanager LTO
- Frank van het Reve, beheerder camping It Soal (Workum)
- Gerard Cnossen, directeur Jachthaven Hindeloopen
- Jan Ybema, regiomanager HISWA
- Erik van Slobbe, Centre for Water and Climate(WUR)(Building with nature)
- Antoon Kuijpers, senior beleidsmedewerker Wetterskip Fryslân
- Jelle Zoetendal, hoofd Watermanagement Grontmij (onderzoek Makkum)
- Dhr. Offinga, wethouder gemeente Sudwest Fryslân

Vaargeulen

- Klaas Rozendal, beleidsmedewerker Verkeer en Vervoer provincie Fryslân
- Hendrik Rinsma, Harlingen Seaport Business Association
- Ger van Langen, directeur rederij Wagenborg passagiersdiensten

Dijkringen

- Dhr. Spanjer, wethouder Terschelling
- Albert Jan Zijlstra, beleidscoördinator Waddengebied (namens samenwerkingsverband eilanden)

Cradle to Cradle Islands

- Hans van Meerendonk, programmaleider Interegg, provincie Fryslân
- Prof. Dr. Han Brezet, research directeur duurzaamheid (Duurzame energie en mobiliteit op (wadden) eilanden TU Delft)
- Heleen Sombekke, manager business support Wetsus innovatieprojecten in C2C islands, Wetsus
- Joop de Jong, directeur Natuurmuseum
- Eri Salome, senior projectmanager Showcase Eternal Holiday House, Vitens
- Pieter Smit, Hans van Houten, Esther Oud, ondernemers op Ameland (belanghebbenden/gebruikers)

Klimaatbuffers en Feugelpolle

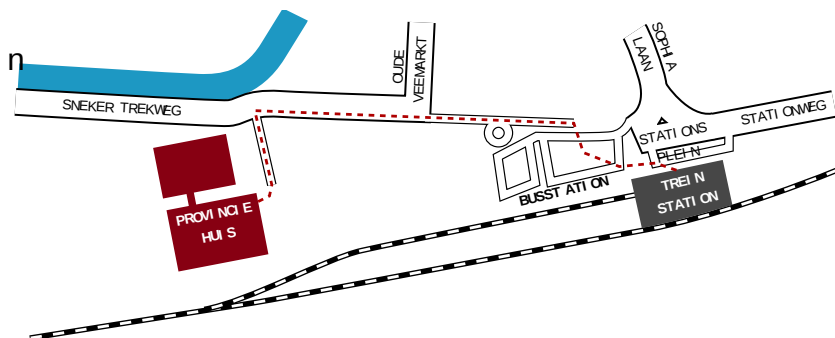
- Johan Krol, natuurmuseum Ameland
- Michel Firet, programmamanager Wadden, Staatsbosbeheer

Praktische informatie

Adres

Tijdelijk Provinsjehûs
Snekertrekweg 1
Leeuwarden

Openbaar vervoer

5 minuten lopen van het station.

Auto

Routekaart is bijgevoegd.

Er is voldoende parkeergelegenheid op ons afgesloten terrein.

Overnachting

Westcord Hotel Noordsee
Strandweg 42
9163 GN Nes (Ameland)

Contactpersonen

Thomas Ietswaart	06 – 52 68 44 54 (Provincie Fryslân)
Henk Postma	06 – 25 02 06 06 (Provincie Fryslân)
Ivo Sneep	06 – 18 59 57 16 (Griffier Vaste Kamercommissie I&M)

Kledingadvies

Casual

Onderwerpen

Afsluitdijk 1

Deltaprogramma IJsselmeergebied 2

Ontwikkelingen in het Waddenbebid 3

Fries vaarwegbeheer 3.1

Dijkringen Waddeneilanden 3.2

Project Cradle to Cradle Islands 3.4

De Feugelpôle 3.5

Afsluitdijk

De Toekomst van de Afsluitdijk is een van de grotere projecten binnen de provincie Fryslân. De afgelopen jaren hebben de provincie Fryslân en het Rijk gewerkt aan de plannen voor de Toekomst van de Afsluitdijk. Dit is in samenwerking gedaan met de regionale partners provincie Noord Holland de waterschappen en de gemeenten Súdwest Fryslân en Wieringen. De plannen zijn nu uiteengezet in een ontwerp Rijksstructuurvisie.

Fenomeen

De Afsluitdijk is een aansprekend fenomeen met internationale uitstraling. Op de dijk is te zien hoe de Nederlanders hun eigen land hebben gemaakt. Jaarlijks trekt de dijk bijna 300.000 bezoekers uit binnen en buitenland. De Rijksstructuurvisie schetst een wenkend perspectief voor de dijk en de haltes in de provincie Noord Holland en Fryslân. De aantrekkingskracht van de Afsluitdijk zal aan waarde winnen. Gezamenlijk kunnen we een gebied maken van duurzaamheid en innovatie. De motie Jacobi en van Veldhoven van 30 juni jl. (27625, nr 223) onderstreept de gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en regio voor de Toekomst van de Afsluitdijk.

Ambities

De Regio, met de provincie Fryslân als regisseur, zet zich in voor de realisatie van de volgende ambities:

- Duurzame energie
  - Blue energy
  - Zonnepanelen
  - Getijdenenergie

- Building with Nature
- Betere zoet-zout overgangen
- Betere/zachtere overgangen land-water
- Duurzaamheidcentrum
- Recreatief toeristische dag- en verblijfsvoorzieningen
- Recreatieve routestructuren
- Verbetering van de verkeersdoorstroming weg- en vaarverkeer

In de bewerkstelling van deze ambities is niet alleen de Afsluitdijk, maar zijn ook de zogeheten ‘haltes’ in Noord Holland en Fryslân nadrukkelijk in beeld.

Podium

Tijdens het bezoek van de Kamercommissie wordt, na een korte introductie op de door de provincie Fryslân ontwikkelde ‘aanlandingsstudie’¹ vooral het podium gegeven aan bedrijfsleven, natuurorganisaties, Stichtingen en onderwijsinstellingen. Zij zullen aangeven wat hun belang of bijdrage is in het bewerkstelligen van deze ambities als integraal onderdeel van de aanpassing van de dijk voor de waterveiligheid .

¹ Een studie waarin de mogelijkheden die een integrale benadering van dijk en aanlandingsgebied biedt, nog eens is uitgewerkt en inspirerend is weergegeven.

Deltaprogramma IJsselmeergebied

Het Deltaprogramma heeft tot doel om de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening van Nederland op lange termijn veilig te stellen. Het programma benadert het thema vanuit een integraal perspectief. Friesland is nauw betrokken bij de deelprogramma's 'Kust', 'Wadden' en 'IJsselmeergebied', en heeft een groot belang bij de deelprogramma's 'Zoetwater' en 'Waterveiligheid'.

Friese belangen

De Friese belangen zijn groot, we hebben ruim 100 km aan IJsselmeer- en Waddendijk. Daarnaast hebben we de dijkringen op Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog. Verder is de aan- en doorvoer van IJsselmeerwater van essentieel belang voor de zoetwatervoorziening van heel Noord- Nederland.

In het Deltaprogramma IJsselmeergebied focussen we ons op de gevolgen van mogelijke peilveranderingen voor de buitendijkse gebieden en de Friese kustplaatsen. Dit zijn belangrijke watersportkernen.

Effecten van peilverandering

In fase 1 van het Deltaprogramma hebben we verkend wat de effecten zijn van peilverandering op de verschillende functies van de Friese IJsselmeerkust. Onderdeel hiervan was het verkennen van de ruimtelijke en financiële gevolgen van een hoger IJsselmeerpeil voor Makkum buitendijks, bij het toepassen van verschillende strategieën van kustverdediging. In algemene zin is geconcludeerd dat een peilverandering van plus of min 0,2m al vergaande gevolgen heeft voor ons gebied.

Building with nature

Verder zijn we medefinancier van het proefproject 'building with nature', waar natuurlijke processen worden gebruikt om zand naar de kust te verplaatsen. Er wordt gekeken of de natuur mee kan groeien met een mogelijke peilverandering en zodoende een bijdrage kan leveren aan de veiligheid.

Ontwikkelingen in het Waddengebied

3.1 Fries vaarwegbeheer

Vaarwegbeheer en scheepvaartroutes

Scheepvaart, zowel beroeps- als recreatievaart, zijn voor een waterrijke provincie als Fryslan, belangrijke pijlers voor de Friese economie. De bevaarbaarheid van de vaarwegen en de bereikbaarheid van de Friese havens vragen daarom bijzondere aandacht.

De provincie Fryslan is beheerder van 650 kilometer binnendijks gelegen vaarwegen. Het Rijk is beheerder van grote wateroppervlakten zoals het IJsselmeer en de Waddenzee.

Het op diepte brengen en (onder)houden van vaargeulen is een kostbare en steeds terugkomende taak van de vaarwegbeheerders. Noordelijk van Lemmer wordt vaarwegbeheer door het Rijk niet als prioriteit beschouwd. Dit geeft spanningen.

Ontwikkelingen

De kansen die het project Afsluitdijk biedt om ook de infrastructuur bij Kornwerderzand te verbeteren, willen wij aangrijpen. Het Rijk gaat uit van renovatie. Het belang voor de Friese burger is het oplossen van het wegconflict en het bouwen van een nieuwe sluis om de bereikbaarheid en de ontsluiting naar Harlingen en de Waddeneilanden via de vaarroute over het IJsselmeer te optimaliseren.

Vaargeulen in de Waddenzee

Het Rijk heeft in 2006 zijn verantwoordelijkheid genomen door 3 drempels weg te halen en zo de vaargeul naar de Noordzee structureel te verdiepen naar 7,50 meter. Bedrijven in de haven hebben hun investeringen hierop afgestemd. Sinds een jaar verzandt het Schuitengat. Dit vraagt om een snelle reactie. Kans zou zijn om met het vrijkomend materiaal het eiland Griend te restaureren (building with nature).

Drempelverwijdering

De drempelverwijdering in vaarweg Boontjes, waarvoor de TK bij motie € 5 mln. beschikbaar heeft gesteld, vindt eind 2012 plaats. De Provincie bereidt dit samen met een externe partner voor. Door het tijvenster te vergroten, nemen betrouwbaarheid van de reistijd en veiligheid toe. Dat EL&I voor vergunningverlening en beleid tegengestelde kaders als Natuurherstel-program en PKB hanteert, vormt hierbij een extra uitdaging.

Rijk en provincie zijn met elkaar in gesprek over mogelijke overdracht van de concessies voor de waddenveren. De vaargeul tussen Holwerd en Ameland is zeer onderhoudsintensief en ligt in één van de kwetsbaarste delen van de Waddenzee. Vanuit het herstelprogramma Waddenzee komt de suggestie om de geul te verleggen naar het westen.

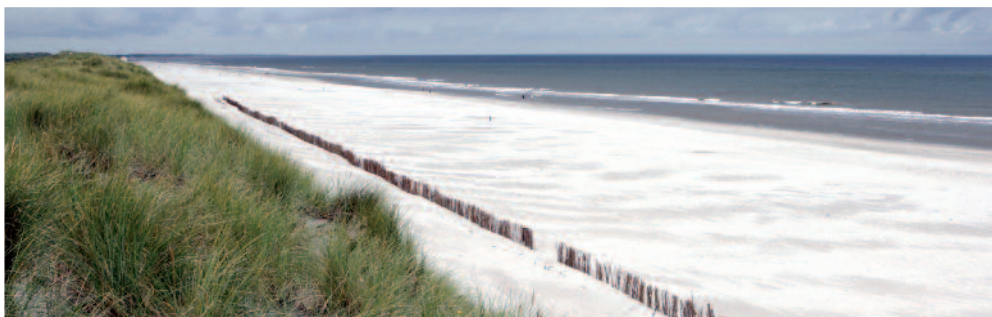
3.2 Dijkringen Waddeneilanden

De ligging van de dijkringen op de Waddeneilanden is al lang onderwerp van discussie. De Wet op de waterkeringen vraagt om aanwijzing van de ligging op de eilanden door de minister. De nationale normen en aanwijzing blijken slecht toepasbaar op de eilanden; de economische waarde ligt breder dan alleen de dijkringen. De economische waarde ligt nadrukkelijk ook in het duingebied en op de stranden. Verder is het dynamische kustbeheer op de eilanden, zoals vaak door het rijk gepropageerd, een gevoelig punt door de verschillende heersende beelden over kust en eilandbeheer bij de beheerders. Dynamisch kustbeheer wordt hierdoor ervaren als doel in plaats van een middel.

Vlieland en Terschelling

Op Vlieland en Terschelling is de ligging van de primaire waterkering nog niet vastgesteld. In de Wet op de Waterkering zijn de dijkringen (primaire waterkeringen) ingetekend om het oude dorp van Vlieland en om de eilandpolder van Terschelling. Op beide eilanden zouden, met deze ligging

van de dijkkring, veel bestemmingen buitendijks en dus buiten de wettelijke bescherming tegen overstroming blijven. Het gaat hierbij met name om de recreatiewoningen(complexen), de strandhotels, de drinkwaterwinning en (op Vlieland) het bedrijventerrein.

Advies

Het Directoraat-Generaal Water (DGW) heeft begin dit jaar aan Rijkswaterstaat Noord-Nederland (RWS-NN) de opdracht gegeven om samen met de Provincie Fryslân, de gemeenten Vlieland en Terschelling en Wetterskip Fryslân tot een advies te komen over de ligging van de primaire waterkeringen op Vlieland en Terschelling.

Provincie Fryslân is op voorhand van mening, dat meer delen van Vlieland en Terschelling wettelijke bescherming nodig hebben.

3.3 Project Cradle to Cradle Islands

Cradle to Cradle Islands (C2CI) is een Europees samenwerkingsproject onder de vlag van het Interreg IVB North Sea Programme. De Provincie Fryslân is initiatiefnemer en coördinator van dit project met 22 partners. De partners, met 12 eilanden en diverse kennisinstellingen, komen uit 6 verschillende landen. Het totale projectbudget is €4 miljoen. In februari 2009 is het project in Den Haag gestart en in juli 2012 zal het project tijdens een internationale conferentie bij de Frisian Solar Challenge in Leeuwarden worden afgesloten.

Doel van C2CI

Het doel van het C2CI project is duurzame innovatiebevordering op het gebied van water, energie (inclusief duurzame mobiliteit) en materialen. Het accent ligt daarbij op de zelfvoorzienendheid van de eilanden (ambitiemanifest Waddeneilanden¹) waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe technieken en het Cradle to Cradle® principe: afval is voedsel. De partnereilanden worden benut als kraamkamer voor duurzame innovaties. We zijn trots dat ook de grondlegger van Cradle to Cradle/EPEA Michael Braungart partner van ons project is.

Projecten

Opvallende projecten zijn de Vrachtfiets en het Eternal Holiday House (EHH). De Vrachtfiets is een elektrisch aangedreven mobiliteitsconcept voor het vervoer van personen en/of bagage en goederen. Deze vrachtfiets is door Prof. Dr. Han Brezet van de TU-Delft ontwikkeld en getest op Ameland voor het transporteren van toeristen van de boot naar het vakantiepark

Klein Vaarwater. Na een succesvolle test wordt de Vrachtfiets op dit moment al gebruikt voor pakketvervoer in Delft. Ook klanten van IKEA kunnen het gebruiken voor het transporteren van de gekochte meubelen.

Eternal Holiday House

Het Eternal Holiday House is een bestaand vakantiehuis dat met de projectpartners Vitens, Wetsus, TU-Delft en EPEA wordt aangepast tot een zelfvoorzienend demonstratiehuis op het gebied van water en energie. Hierbij maken ze gebruik van de nieuwste technologieën op het gebied van waterzuivering. Zo zijn er in dit vakantiehuis al een recycledouche, een biovergister en energiecomponenten met monitoringssysteem geplaatst.

Afgelopen jaar zijn met medewerking van het Interreg North Sea Programme ook de Universiteit van Oulo (Finland) en Roosevelt Island (New York) bij het project aangesloten. Doel van deze uitbreiding is om C2CI verder uit te bouwen tot een wereldwijd netwerk van eilanden die werken aan duurzame innovaties. Meer informatie hierover kunt u vinden op www.wisle.org.

¹ Het Cradle to Cradle Island project sluit uitstekend aan bij de ambitie van de vijf Waddeneilanden om in het jaar 2020 zelfvoorzienend te zijn op het gebied van energie en water. De vijf eilanden hebben hiertoe een Stappenplan opgesteld. Het Waddenfonds dient hierbij om de uitvoering te versnellen en innovatieve projecten van de grond te tillen. Voorbeeldprojecten voor Ameland zijn: een eigen Ameland Energie Coöperatie, Openbaar Vervoer op groen gas met een gasvulpunt. Onder de naam Duurzaam Ameland heeft de gemeente partners als de NAM, Gasterra en Joulz aan zich gebonden. Een mooi voorbeeld van publiekprivate samenwerking.

3.4 De Feugelpôlle

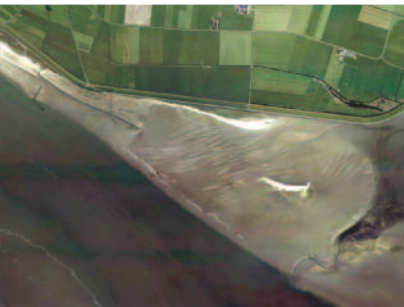
De Feugelpôlle/Vrijheidsplaat is een smalle kwelder met zandbanken waar jaarlijks duizenden vogels broeden. De Feugelpôlle ligt tussen de Waddendijk en het Borndiep. Deze geul tussen Ameland en Terschelling is erg diep en komt dicht bij de Amelandse kust. Wat er aan de westelijke Feugelpôlle afslaat, komt er deels aan de oostkant weer bij. Hier groeien de lage wadplaten verder uit.

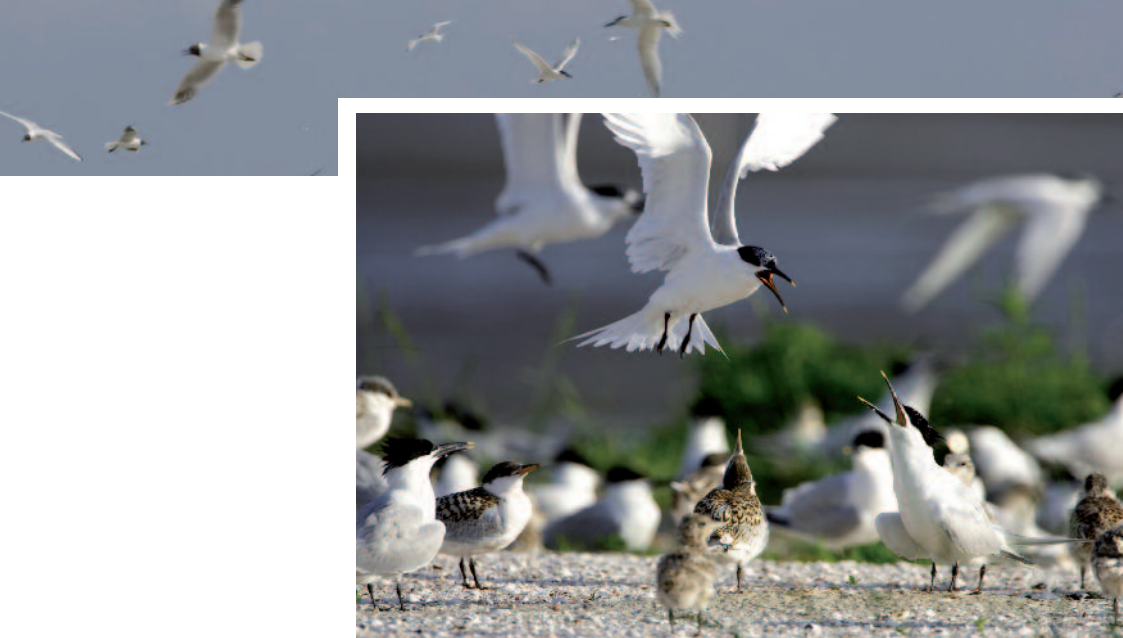
Broedkolonie

Dicht bij de dijk is een grote broedkolonie van Grote sterns en Noordse sterns. Het is op Griend na de grootste kolonie Grote sterns, die bovendien vanaf de dijk zichtbaar is. Zolang de dijksloot water voert, gaan mens en natuur hier prima samen. De dijk is een tribune, maar toch is er rust voor de vogels.

Samenwerking

Waterschap, Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer doen in nauwe samenwerking het beheer. Staatsbosbeheer draagt zorg voor de algemene bescherming van de broedvogels. Het Wetterskip onderhoudt de sloot. Provincie, wadlopers en natuurgidsen hebben afspraken gemaakt over het betreden van het gebied.

Behoud Feugelpôlle

De bevolking van Ameland vindt het behoud van de Feugelpôlle belangrijk. Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer hebben daarop een advies gevraagd aan Deltares. De Waddenvereniging heeft, als lid van de klimaatbuffer-coalitie, een "Schetsschuit" gehouden om met een brede groep betrokkenen haalbare maatregelen te bedenken. Samen met Staatsbosbeheer is subsidie aangevraagd. Vanuit het Klimaatbuffer-programma is een half miljoen euro beschikbaar gesteld. Met dat geld is Staatsbosbeheer in gesprek gegaan met Wetterskip en Rijkswaterstaat, want juist de gecombineerde verbetering van de kustverdediging en natuur biedt kansen. Ter plekke zal een en ander meer in detail worden toegelicht.

A photograph of a beach at low tide, with the wet sand reflecting the sky and clouds. A large, solid yellow rectangle is overlaid on the right side of the image, partially obscuring the beach and sky. The word "Notities" is written in white text on the yellow rectangle.

Notities

